

Ni el abajo firmante es un justo, ni predica tampoco contra las características antes mencionadas. Pero no es menos cierto que la anécdota ilustra esta necesidad vital de tener que nadar contra corriente. A pesar de las dificultades, esto significa no soltarse. Como ya es sabido, cuando uno se suelta, puede terminar en cualquier lugar y, posiblemente, no sabe ni a dónde va. Al menos, así, uno sabe que va a contracorriente, como los salmones.

Oriol Pérez Treviño

@Oriol67638017

NEDAR CONTRACORRENT COM ELS SALMONS

Dijous, 11 de juny de 2020

No serà, en absolut, la meva intenció de treure cap mèrit ni reconeixement merescuts al malaguanyat Pau Donés (1966-2020), traspasat fa uns dies. En primer lloc, perquè personalment, no sabia què dir-ne més enllà que sempre que l'havia escoltat, m'havia portat a fer-me una pregunta que té molt a veure –dient-ho amb els mots del gran antropòleg Claude Lévi-Strauss (1908-2009)– amb allò que «*la invenció de la melodia és el misteri suprem de les ciències humanes*». I, certament, aquelles tonades «enganxoses» de Donés i Jarabe de Palo m'havien portat i em porten a preguntar per què una melodia pot assaltar-te la consciència quan menys t'ho esperes, tot i no haver escoltat mai la cançoneta d'on surt la melodia? I que la melodietta no se'n va... «*Por un beso de la flaca, daría lo que fuera...*». On s'origina l'energia psíquica transformada en melodia que s'enganxa com una paparra?... En els anys que vaig escriure la meva tesi doctoral, el meu director Antoni Marí em va explicar l'anècdota que el dia de l'enterrament de la seva àvia

li havia assaltat durant tota la cerimònia una melodia incessant, si no m'equivoco, del Domenico Modugno. Vaja que, enmig de la cerimònia, no hi havia manera que la maleïda melodia li «marxés del cap» mentre s'acomiadava de la seva àvia.

Insisteixo, no seré jo qui vulgui treure cap mèrit al pobre Donés, que en pau reposi, però sí que em permetran que faci una reflexió. Els països seriosos, i quan dic seriosos ja els dic una França, una Alemanya, una Polònia, no és que menystinguin la cultura popular. En absolut. Però saben perfectament el paper i la funció que té i que ha de fer. En cap cas, a ningú se li acudiria de dir ni de fer que la cultura popular hagi de ser una substitució d'aquella altra «alta cultura», seriosa cultura i que posa molt nerviosos, ara per ara, als paladins del pensament del políticament correcte. El fariseisme i relativisme d'aquesta subespècie de la ineptocràcia, la mateixa que aplaudeix haver tret de l'exhibició d'una plataforma «*Lo que el viento se llevó*» perquè, segons ells, és racisme o que aplica, per postureig, quotes de paritat entre homes i dones sense solta ni volta –quants anys amb la il·lusió de veure una alcaldessa a Barcelona per acabar malbaratant la il·lusió a un preu de desastre absolut emmascarat, a més, per la propaganda institucional i les campanyes de comunicació.

Aquests fariseus són els que de fa uns anys afirmen, sense pudor ni vergonya, que ells estan en contra de l'alta cultura perquè és classista. Ho diuen perquè, en primer lloc, la desconeixen i desconeixen totalment la missió i funció veritable d'aquesta cultura, però també perquè desconeixen quina és la situació de veritable precarietat en la que estem alguns que ens dediquem, segons ells, a això que ells anomenen cultura elitista. És molt curiós. Som una societat que perd el cul, amb perdó de l'expressió, per l'esport d'elit a límits que no cal recordar, que es vanagloria dels seus cuiners d'elit –vagin un dia a dinar a alguns dels restaurants d'aquests grans professionals i preparin la cartera perquè, lògicament, la factura no serà econòmica–, però que té aversió a les grans manifestacions de l'esperit que són les que, literàriament, musicalment, artísticament, filosòficament, propicien el veritable discurs d'una època i d'un espai geogràfic. Quantes vegades m'he preguntat quin és el discurs cultural que s'estructura, ara per ara, tant a la ciutat de Barcelona com a la nació catalana. L'anomenada alta cultura segur que no hi és, fora d'uns nuclis de resistència que, cada dia més, s'assemblen a aquells centres d'alta cultura que, a l'Edat Mitjana, van preservar la tradició cultural. Que l'alta cultura no és a l'imaginari col·lectiu, ho manifesta, sense anar més lluny, l'espai i el temps que els mitjans de comunicació públics hi dediquen en contraposició al temps que dediquen a la cultura popular.

Parlant d'antropòlegs. Encara a dia d'avui, estic esperant que TV3 faci un reconeixement com cal a un dels titans del nostre panorama intel·lectual com ho va ser l'antropòleg i teòleg Lluís Duch (1936-2018). L'absència significativa d'un tractament periodístic a l'alçada del seu traspàs, com també l'emissió d'algun

programa especial sobre aquest intel·lectual, són directament proporcionals al desconeixement de qui és Duch i, ja no diguem, de no haver llegit cap dels seus molts llibres.

Un dels llibres més inquietants i lúcids, publicats per Editorial Fragmenta, és el petit llibre *L'exili de Déu* on, a través de tres capítols, Duch exposa una reflexió sobre els motius de per què el «Déu» oficial s'hagi convertit en un Déu estrany, allunyat, fins i tot inexistent, amb un arquetip que recorda el del «*deus otiosus*» d'algunes tradicions africanes. Qui també va ser monjo de Montserrat ens parla de l'«exili de Déu», però no és menys cert que podem realitzar una lectura concomitant i anàloga amb la de «l'exili de l'alta cultura» que, al cap i a la fi, des de la tradició sempre ha estat lligada d'allò més amb l'espiritualitat. Així, de la mateixa manera que en el capítol central ens parla del retorn de les gnosis com a substitut del Déu de les religions establertes, no és menys cert que alguna cosa semblant succeeix a la gran importància que, en les darreres dècades, s'ha donat a la «cultura popular» i amb una creença implícita encara més catastròfica: creure que aquesta havia de ser la natural i popular per substituir l'alta cultura. La que tant molesta al fariseisme populista i populatxero.

Creure això és una bajanada de proporcions còsmiques, perquè, fins i tot, per a les persones immerses en la cultura popular que realitzen aportacions de les de veritat mai però mai, se'ls ha acudit d'afirmar que una hagi de ser substituïda de l'altra. Sé que igual em repeteixo com la sopa d'all, però mai podré oblidar la conversa que vaig poder mantenir, gràcies a Lluís Cabrera, a la fi d'un concert de l'*Omega* amb el *cantaor* Enrique Morente. De què vam parlar? De música clàssica, d'orquestrades simfòniques, de les col·laboracions de la seva filla interpretant *El amor brujo* de Manuel de Falla, de Lorca, dels místics castellans. I ho feia, us ho puc assegurar, amb el respecte i veneració d'aquell qui sabia que, amb el seu propi art, en aquella nit amb l'*Omega* que és un homenatge i una relectura de García Lorca i Leonard Cohen, s'afegia a una tradició cultural que té manifestacions diverses: una de popular i una altra que pertany a una altra dimensió que ara no especificarem. Això no les fa ni millors ni pitjors ni a una ni a l'altra. Simplement cadascuna realitza la seva funció i missió, però mai a ningú se li hauria d'acudir que una ja substituïx l'altra. Però fa molts anys, per què negar-ho, s'ha produït aquest fenomen de substitució de l'alta cultura per una cultura populatxera on, per què amagar-ho, en els darrers anys ja s'hi han afegit els «productes» mediàtics de la televisió o, fins i tot, els youtubers.

A propòsit del gran Lluís Duch. El petit assaig esmentat finalitza amb una anècdota narrada per Élie Wisel. L'anècdota, tanmateix, m'ha servit com a constatació d'allò que moltes persones em comenten a propòsit d'aquest Dietari de confinament com és el de saber la seva possible incidència, de si algú ho llegeix o, ja no diguem, si en farà cas algun polític. L'esmentada anècdota de Wisel, però, ho diu tot:

Un just recorria la ciutat de Sodoma predicant contra la maldat i la rapinya, la mentida i la indiferència. Ningú no l'escoltava. Un dia, un nen, mogut per la pietat, va intentar explicar-li que predicava en va. Llavors el just es va explicar: «Al principi pensava que podria canviar els homes. Ara sé que no ho aconseguiré. Si encara predico és perquè els homes no em canviïn a mi».

Ni el sota-signant és un just, ni predica tampoc contra les característiques abans esmentades. Però no és menys cert que l'anècdota il·lustra aquesta necessitat vital d'haver de nadar contra corrent. Malgrat les dificultats, això significa no deixar-se anar. Com ja és sabut, quan un es deixa anar, pot acabar en qualsevol lloc i, possiblement, no sap ni a on va. Almenys, així, un sap que va contracorrent, com els salmons.

[AVISO LEGAL](#) [PRIVACIDAD](#) [COOKIES](#) [CONTRATACIÓN](#) [CONTACTO](#)